بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭ ހައިކޯޓް
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2019/HC-A/163
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ޤާސިމް ޙުސައިން، ނިޒާރު/ އދ. މަހިބަދޫ
- **އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާލި ފަރާތް:** އދ. މަހިބަދޫ ކައުންސިލްގެ އިދާރާ
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ބަދަލު ހޯދުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނަޢީމް އަބްދުﷲ

ފަނޑިޔާރު ޝިފާޢު ފަހުމީ

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް

ނިމުނު ތާރީޚް: 15 ޛުލްޙިއްޖާ 1445 / 21 ޖޫން 2024

ހައިކޯޓުގައި މައްސަލަ ހުށަހެޅި [illegible] ތާރީޚު:

03 [illegible] 1440

10 ޖަނަވަރީ 2019

[illegible]

- ނަންބަރު: 59/I4C/2018
- ނިންމި ކޯޓު: [illegible]
- ފަނޑިޔާރު: [illegible]
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 03 ޖުލައި 2018
- ނިމުނު ތާރީޚު: 24 ޖަނަވަރީ 2019

[illegible] ފަނޑިޔާރު
[illegible] / [illegible]

[illegible] ފަނޑިޔާރުން
[illegible]
[illegible]

[illegible]

- ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަމީޙް އަބްދުﷲ ރައްޔު.

ތަޢާރުފު

1. މިއީ، އަރިއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މަހިބަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 59/I4C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ސަޢުދީ އަދި ފާރޫޤީ [illegible] [illegible] [illegible]، އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކޮށްދިނުމަށް އެދި އެދި މަހިބަދޫ / [illegible]، ފާސިލް ޙުސައިންގެ (މީގެ ފަހުން "ފާސިލް ޙުސައިން" ނުވަތަ "އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް") ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެވެ. މިޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތަކީ، އަރިއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މަހިބަދޫ ކައުންސިލްގެ އިދާރާ (މީގެ ފަހުން "މަހިބަދޫ ކައުންސިލް" ނުވަތަ " އަރިއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މަހިބަދޫ ކައުންސިލްގެ އިދާރާ" ނުވަތަ "އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް") އެވެ.

ދަޢުވާގެ ހުށަހެޅުން ތަފްސީލު:

2. އަރިއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މަހިބަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 59/I4C/2018 ޤަޟިއްޔާ ހުށަހަޅާފައިވަނީ، ދަޢުވާކުރައްވާފައިވަނީ، ފާސިލް ޙުސައިންގެ ބައްޕަ (މަހިބަދޫ / ދޫރިއާގެ އަލި މުޙައްމަދު ޙުސައިން އިބްރާހިމް) [illegible] [illegible] ފާސިލް ޙުސައިންގެ [illegible] މަހިބަދޫ ކައުންސިލްގެ [illegible] ފާސިލް ޙުސައިން ގެ ފަރާތުން [illegible] ދަޢުވާކުރައްވާފައެވެ.

އަރިއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މަހިބަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ނިންމި ގޮތް:

3. އަރިއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މަހިބަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 59/I4C/2018 ގެ މައްސަލައިގައި ނިންމާފައިވަނީ،

"[illegible] އދ. މަހިބަދޫ / [illegible] [illegible] ހުސައިން (A026072) ގެ [illegible] (އދ. މަހިބަދޫ / [illegible] [illegible] ހުސައިން [illegible]) އާއި [illegible] [illegible] އާއި އދ. މަހިބަދޫ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުސައިން [illegible] [illegible] އދ. މަހިބަދޫ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުސައިން [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުސައިން [illegible] (އދ. މަހިބަދޫ / [illegible] [illegible] ހުސައިން [illegible]) އާއި [illegible] މަހިބަދޫ [illegible] 1984 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 230 [illegible] [illegible] (ހ)، (ށ) އަދި (ނ) އާއި، 232 [illegible] [illegible] (ހ) (ށ) (ނ) އަދި (ރ) އާއި، [illegible] ނަންބަރު 7/2010 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އާއި [illegible] ނަންބަރު 1/2002 [illegible] [illegible] [illegible] އާއި މި [illegible] "[illegible] އަދި [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible]."

މި ފަދައިންނެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޙުކުމާއި ނުކުތާތައް:

4. އަރިއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މަހިބަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 59/I4C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ސަޢުދީ އަދި ވާރިސުން [illegible] ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ، އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި އދ. މަހިބަދޫ / [illegible]، ފާސިލް ޙުސައިނުގެ ވާރިސުން 02 (ދޭއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި އިސްތިއުނާފުކޮށްފައި ވާ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. އެއީ؛

4.1 އަރިއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މަހިބަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 59/14C/2018 ޤަޟިއްޔާއިން ޙުކުމްކުރި އިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 230 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އަދި (ނ) އާއި، 232 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) (ށ) (ނ) އަދި (ރ) އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ޤާނޫނު) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާއިބެހޭ ޤާނޫނު) އާއި މިޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދު ތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއި، އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާއިބެހޭ ސިޔާސަތުގެ [illegible] ނަޒަރު ކުރުމުން، މި ދަޢުވާކުރި ފާސިލް ޙުސައިން [illegible] "ސަޢުދީ އަދި ވާރިސުން" [illegible] ނުކުތާތަކުގެ 2 ، 3 އަދި 4 ވަނަ ނަންބަރުތަކުގައި [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] ޤާނޫނު އަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާއާއި، [illegible] ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އާއި އެމާއްދާގެ (ށ)ގެ 2 އާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާތަކެވެ.

4.2 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ނިޔާގެ [illegible] ނުކުތާތަކުގެ 3.10 ގައި ޝަރީޢަތަށް [illegible] ކަންކަން [illegible] ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި [illegible] ނުކުތާތަކުގެ [illegible]

ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވަނީ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި އެމާއްދާގެ (ހ) ގެ 1 އާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

5. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދެނީ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކުގައިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށްދެއްވާ، އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ އަލުން ބެލުމަށް، ހަނިމާދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި [illegible] ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމެއް [illegible] ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަމުރުކޮށްދިނުމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ތަފްސީލުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަ

6. ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ ތަފްސީލުކުރަމުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައަކީ [illegible] (ހދ.ހަނިމާދޫ / [illegible]) [illegible]

[illegible] ހެކިންގެ ބުނުމާއި ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށެވެ. އަދި މިނުކުތާ އިތުރަށް ތަފްސީލުކުރުމުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅައިފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާއާއި [illegible] ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާ (ހ) އާއި އެމާއްދާގެ (ށ) ގެ [illegible] [illegible] ވަކި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

7. ދެވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ ތަފްސީލުކުރުމުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅައިފައިވަނީ، [illegible] ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި އެ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 1 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3-10 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތައް

8. އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ހުށަހަޅައިފައިވަނީ [illegible] ބެލުމުގައި [illegible] [illegible] އަދި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅައިފައިވާ ފަދައިން އެފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކަށީގެންވާކަމަށެވެ. އަދި މިހެން އެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގަވާއިދު 1993 ގެ 04 ވަނަ މާއްދާގައިވެސް

[illegible]

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible]:

9. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ، [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ 59/I4C/2018 [illegible] މައްސަލަ އަލުން ބެލުމަށް [illegible] އެދިފައިވެއެވެ.

[illegible]

10. އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކަށް ބަލާއިރު، މި މައްސަލައިގައި [illegible] 5 [illegible]

ޝަރުޢީ ވަޒަންކުރުން

11. މަދަނީ މައްސަލައެއްކަމުގައިވިޔަސް އަދި ޖިނާއީ މައްސަލައެއްކަމުގައި ވިޔަސް، އެ މައްސަލައެއްގެ ޚަސްމުންގެ ބަޔާނުން ހުށަހަޅާ ދަޢުވާއެއް ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ [illegible] ހެކި ބަލައިގަނެވޭ، އެ ހެކިން ޤަބޫލުކުރުން، ހެކިންގެ ހެކިބަސް [illegible] ވަރަށް އަސާސީ އަދި މުހިންމު ކަމެކެވެ.

12. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ ހުރިހާ މައްސަލައެއްގައި އެއް މިންގަނޑަކުން ވަޒަންކުރުން، ހުރިހާ [illegible] ހެކިން ޤާނޫނުތަކުން ނިންމައި، ހުރިހާ މައްސަލައެއްގެ [illegible] ކަމެއްނޫނެވެ. މައްސަލައިގެ ބާވަތާއި، [illegible] ކަންކަމުގައި އެއީ މައްސަލައާ އަންނަ މައްސަލައާ ދުރުދުރު [illegible]. އަދި ބައެއް [illegible]، އެހެން [illegible] ވަކި [illegible] ސާފުކުރުމުގައި [illegible]، [illegible] ސަބަބުތައް ބަޔާންކޮށްދިނުމުންނެވެ.

13. އެހެންކަމުން، ހެކި ހުށަހެޅުމާއި، ހެކި ބަލައިގަތުމާއި، ހެކިން ޤަބޫލުކުރުމާއި، ވަކިވަކިން ބަލައި ވަޒަންކުރުން ގޮތް ނިންމަންޖެހޭ ކަންކަމެވެ. [illegible]، މިހެން [illegible] މަރުޙަލާއެއްގައި [illegible] ވަކި ނިންމުމެއްގެ ގޮތުގައި ލިޔުމަށް [illegible] އޮންނަ ނިންމުމަކަށް ނުވާނެއެވެ.

14. މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައިވެސް، ވަކި ހެކިތަކެއް ބަލައިގަނެވޭ ނުވަތަ [illegible] ނުނަގާފައިވާނަމަ، އެފަދައިން ނިންމި ސަބަބު ޚަސްމުންނަށް [illegible] "ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް" ގައި [illegible] ބަޔާންކޮށްދިނުމަކީ މުހިންމު ކަމެކެވެ. ހެކިތަކެއް ނުނަގާފައިވާނަމަ، އެއީ ކޮން ސަބަބެއްގެ މައްޗަށް ނުނަގާފައިވާ ނިންމުމެއްކަން އެނގެން އޮންނާނީ [illegible]. އަދި އިސްތިއުނާފު މަރުޙަލާގައި، އެފަދަ [illegible] ސަބަބުތައް ބަޔާންކޮށްދިނުމުންނެވެ.

15. މި މައްސަލައަށް ބަލާއިރު، [illegible] [illegible] [illegible] ހުސައިނުގެ ފަރާތުން، 2 (ދޭއް) [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]¹ އާއި، [illegible] [illegible]² އަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮތެވެ. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible]. އަދި [illegible].

16. މައްސަލައާ ގުޅުން ހުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] **[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]**³ [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، "ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް" ގައި [illegible] [illegible] [illegible] **[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]**⁴ [illegible] [illegible]. [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، "ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް" ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

17. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[1] ބަލާ: [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ "[illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]"ގެ ސަފްޙާ ނަންބަރު 3

[2] ބަލާ: [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ މަޙްޟަރު 397 [illegible] 398 (Mahuzaru B3 2S | (F/N))

[3] މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/HC-A/186 ޤަޟިއްޔާ

[4] މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/82 ޤަޟިއްޔާ

މުއާމަލާތްކޮށްފައިވާކަން އެނގޭތީ، އެ އިމާރާތަކީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ އިމާރާތެއްކަން އެނގެން އޮތުމުންނާއި، އަދި އެ އިމާރާތަކީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ އިމާރާތެއްކަން އެނގޭކަމަށް ކައުންސިލުގެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތަށް ވަޑައިގެން އިންނެވި ފަރާތުން ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ބުނެފައިވާތީ، އެކަން އިތުރަށް ސާބިތުކުރުމަށް ހެކިން ބޭނުންނުވާކަމަށް، ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ބުނެފައިވާކަމަށެވެ.

ދަށުކޯޓުގެ [illegible] މައްސަލައިގައި ހެކިން ހާޒިރުކުރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible]

ހެކިން ހާޒިރުކުރުމަށް އެދިފައިވާ ސަބަބު

18. ދަށު ކޯޓުގައި [illegible] ގޮތުން، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފީ ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

19. [illegible] ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ބުނަފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުގެ ބައްޕަ މިހާރު ނިޔާވެފައިވާތީ، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުގެ ބައްޕަގެ ތަރިކައިގެ ގޮތުގައި ހިމެނި، އެބިން އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތަށް ލިބިފައިވާކަމުގެ ރަސްމީ ލިޔުމެއް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުގެ އަތުގައި ނުވާކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ބުނަފައިވެއެވެ.

ހެކިން ހާޒިރުކުރުމަށް [illegible] [illegible] ނުކުތާ އަސާސް [illegible]

20. ކުރިންވެސް ބަޔާންކުރެވުނު ފަދައިން، އިސްތިއުނާފު ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، ހާޒިރުކުރުމުގެ ހެކިން، ހާޒިރުކުރުމަށް އަންގައި މައްސަލަ ބަލައިދެއްވުމަށް ނުވަތަ ހެކިން ހާޒިރުކުރުމުން، ބުރަވެވުނު ބަދަލެއް [illegible] [illegible] އެއްވެސް ނުކުތާއެއް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައި ނުވެއެވެ.

21. މި މައްސަލައަށް ބަލާއިރު، އަލުން ހެކިން ހާޒިރުކުރުމަށް އެދުމުގައި މައްސަލަ ބަލައިދެއްވުމަށް ނުވަތަ ހެކިން ހާޒިރުކުރުން ހެކިބަސް ނަގާނަމަ، ހެކިންގެ ކިބައިން ސާބިތުކުރަން ބޭނުންވާ ކަންކަމުގެ ގޮތުގެ ގޮތުގައި، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މުރާފަޢާތުގެ ގަވާއިދުގައި ވާގޮތުގެ މަތިން [illegible] ހުށަހަޅައިފައިވާ [illegible]، ހެކިންގެ ކިބައިން އެނގެން ބޭނުންވާ ކަންކަން [illegible]. އެއީ؛

21.1. މައްސަލާގައި ހިމެނޭ ޢަރުޒީހާލުގައި، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުގެ ބައްޕައަށް ދޫކުރައްވާ [illegible] އާއި

21.2. މައްސަލާގައި ހިމެނޭ ޢަރުޒީހާލުގައި "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެތަނުގެ [illegible] [illegible] [illegible]" ކަމެވެ.

22. ބަޔާންކުރުމުން ކަންކަން، ހެކިންގެ ހެކިބަހުން ސާބިތުވާކަމަށް [illegible] [illegible] ބެލިނަމަވެސް، ހެކިންގެ ފަރާތުން [illegible] މި މައްސަލާގައި [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތުން އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި މި މައްސަލާގައި [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތުންވެސް އެއްބަސްވެއެވެ.

23. އެހެންނަމަވެސް، ހެކިންގެ [illegible] އެކަންކަން [illegible]، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ [illegible] [illegible]. [illegible]، އިސްތިއުނާފު ކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އިސްތިއުނާފު ކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ [illegible] [illegible]. އަދި އިސްތިއުނާފު ކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލާގައި [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފު ކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފު ކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފު ކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

24. ބަޔާންވެދިޔަ ކަންކަމަށްބަލާއިރު، މި މައްސަލާގައި ހިމެނޭ [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible].

25. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކަށް ބަލާއިރު، މި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ [illegible]، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible]. މި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

25.1 އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ގެއްލުމުގެ ބަދަލު [illegible] ހަމަ [illegible]، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން އެކަނި [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން [illegible] މި މައްސަލާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؟

25.2 އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން އެކަނި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؟

25.3 އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތަކީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން [illegible]، [illegible] [illegible] އެކަނި [illegible]، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؟

25.4. މި ޙާލަތުގައި އެހެން ވާރިސުންގެ ބަޔެއް އޮންނަން ނުޖެހޭނެތޯ؟ ނުވަތަ އެހެން ވާރިސުންގެ [illegible]، [illegible] ބަރަބަރަށް އެދި ދަޢުވާކުރުމުގެ [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ލިބިގެން އޮންނަން ނުޖެހޭނެތޯ؟

25.5. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް [illegible] [illegible] [illegible]؟

ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާ [illegible] ބެލުން

26. އިސްތިއުނާފުގެ ދެވަނަ ނުކުތާގައި، "ސަރަޙައްދު [illegible] ގޮތުގެ ރިޕޯޓު"ގެ [illegible] ނުކުތާތަކުގެ 3.10 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ވަޒަންކޮށް، އިޖުރާއީ ނުކުތާގެ މައްޗަށް [illegible] ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާ [illegible]، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، 3.10 ވަނަ ނުކުތާއަކީ، މި މައްސަލަ ދަށު ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދިޔައިރު، މައްސަލައިގެ ދަޢުވާ [illegible] ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިޖުރާއީ އިއުތިރާޟުގެ ތަފްސީލު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ނުކުތާއެވެ. އެގޮތުން އެ ނުކުތާގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާއި ދައުލަތާދެމެދު، [illegible] [illegible] [illegible] އެއްވެސް އެއްބަސްވުމެއް ހެދިފައިނުވާތީ، [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުވާކަމަށް ދައުލަތުން ދަޢުވާ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] ލިބިގެން ނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށް ދައުލަތުން އެދިފައިވާކަމަށެވެ.

27. އެހެންނަމަވެސް، އެ ނުކުތާ ނުވަތަ އެ އިޖުރާއީ އިއުތިރާޒުގެ ސަރީޙަތުން ނިންމާފައިވާ ގޮތް، އެ ނުކުތާގެ ދަށުން ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިޖުރާއީ ނުކުތާގައި، ސަރީޙަ އަދި ޤާނޫނީ އެއްވެސް އަސާސެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މި ދައުވާއަށް، ސަރީޙަތުން ބަލައި ފައިސަލާ ކުރަނިވި ނިންމުމެއް ނިންމަންޖެހޭ މައްސަލައެއް ކަމުގައި ސަރީޙަތުން ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

28. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލާގައި ދައުލަތުން، އިޖުރާއީ ގޮތުން އުފުލިފައިވާ ފަދައިން، މައްސަލަ ކުރިއަށް ނުގެންދަން ނިންމާފައިވާކަމާއި، މައުޟޫޢީ ގޮތުން މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންގޮސް ޙުކުމެއް ކުރަންޖެހޭކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ކުރިއަށް ގެންގޮސް، މައުޟޫޢީ މައްސަލައަށް ގޮތްނިންމާފައިވާކަން "ސައިކިއެޓްރިކް އިވެލުއޭޝަން ރިޕޯޓް" އަށް ބަލައިގެން އެނގެން އޮތުމެވެ.

29. ނުކުތާއާމެދު އިޖުރާއީ ޤާނޫނަކަށްވާ ދައުލަތުން ބަލާއިރު، ކަނޑައަޅާފައިވާ ޢަދުލުއިންސާފު ޤާއިމުވާ ކަނޑައަޅައިދިނުން، ގޮތް ނިންމާފައިވަނީ އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތް އެއްބަސްވެފައިވާތީ، އަދި މައްސަލައިގެ ގޮތުން މައްސަލަ ބަލައި ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްފަހު އެނގޭތީ، މިފަދައިން ނިންމުމުގައި، ވަޒީފާތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ދަރުބާރުގެ ވަޒީފާ ކޯޓުން މި ނުކުތާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ބޭރުހިސާބުތަކަށް އެނގެން ނެތެވެ.

ނިންމަން ފެންނަގޮތް

30. މިސްލު ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ކަންކަން އެގޮތުގައި ހުރުމުން، އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ، ޖިނާއީ ކޯޓުގެ ބަދަލު ޙުކުމް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 59/I4C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނުވަތަ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި މި މައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދުގެ ރައުޔު

31. ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް އަބްދުﷲގެ ރައުޔާ އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަމީރުގެ ރައުޔު

32. ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް އަބްދުﷲގެ ރައުޔާ އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަދަލުކުރެވިފައިވުން[5]

33. މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ހުކުމްކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު މަސްއަލައިގެ ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން [illegible] [illegible][6] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރަންވާނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުން ނިންމާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.[7] މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި [illegible] ނިންމުމުގެ ނުސްޚާ [illegible]، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ [illegible] ނިންމުމުގެ ނުސްޚާ [illegible] ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.[8] އެހެނަސް، [illegible] ނިންމުމުގެ ނުސްޚާގެ [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[9]

---

[5] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ [illegible] [illegible] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 268 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

[6] މިގޮތުގައި [illegible] އިސްތިސްނާ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

[7] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[8] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[9] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

ހުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު 59/I4C/2018 ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، [illegible] ހައިކޯޓުގައި މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމްކުރީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު [illegible] [illegible]

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު [illegible] ޢަބްދުﷲ
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް